

Ehdotus Etelä-Savon maakunnan tulvariskialueiksi

Tausta

Maa- ja metsätalousministeriö on 20.12.2018 Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) ehdotuksesta nimennyt vesistöjen ja merenpinnan noususta aiheutuvat tulvariskialueet Etelä-Savon maakunnan alueella. Ehdotus ja nimeäminen perustuivat tulvariskien alustavaan arviointiin, josta laadittiin tai tarkistettiin vesistöaluekohtaiset ja meren rannikkoa koskevat raportit (www.vesi.fi/tulvariskien-hallinta).

Tässä asiakirjassa esitetään tulvariskien hallinnasta annetun lain (620/2010) 20 §:n mukainen tarkistus tulvariskien alustavaan arviointiin ja ehdotukseen Etelä-Savon maakunnan merkittäviksi ja muiksi tulvariskialueiksi.

Ehdotuksen perusteella maa- ja metsätalousministeriö nimeää merkittävät tulvariskialueet ja asettaa niille tulvaryhmät 22.12.2024 mennessä. Merkittäville tulvariskialueille laaditaan tai päivitetään tulvavaara- ja tulvariskikartat sekä koko vesistö- tai rannikkoalueen kattavat suunnitelmat tulvariskien hallitsemiseksi.

Lain viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (ns. SOVA-laki 200/2005) mukainen Tulvariskien hallintasuunnitelman ja ympäristöselostuksen valmistelu: osallistuminen, tiedottaminen ja kuuleminen -asiakirja on nähtävillä osoitteessa www.vesi.fi/tulvariskien-hallinta.

Tarkistus tulvariskien alustavaan arviointiin

Digitaalinen tausta-asiakirja alustavista arvioinneista

Vesistöaluekohtaiset tausta-asiakirjat löytyvät digitaalisina www.vesi.fi/trh -palvelusta. Kuulemisaineistoa voi hakea vesi.fi-sivuilta kunnan, maakunnan, vesistön tai merialueen perusteella.

Etelä-Savon alueen tarkasteluun kuuluvat seuraavat vesistöalueet, joita alustavassa arvioinnissa tarkastellaan:

- Vuoksen vesistöalue
- Kymijoen vesistöalue
- Hiitolanjoen vesistöalue

Uusi tietopohja riskien arvioinnissa

Vesistöalueiden tulvariskien alustavien arviointien raportit on päivitetty ja niissä on otettu huomioon käytettävissä oleva uusi tieto riskien arvioimiseksi. Oleellimmat muutokset alustavassa arvioinnissa ovat pohja-aineistojen tarkentuminen (maaston korkeusmallin tarkentuminen ja tulvakartoitettujen alueiden lisääntyminen) sekä paikkatietoaineistojen päivittyminen. Uusissa raporteissa on ajantasaisin saatavilla oleva tieto vesistöalueilta.

SYKE on laatinut uusia tulvakarttoja vesistöalueille. Vuoksen vesistöalueelta Saimaan alueelta on saatu uutta tietoa tulva- ja kuivuusriskeistä alueen ELY-keskusten ja Suomen ympäristökeskuksen yhteistyönä vuosien 2019–2023 aikana toteutettujen selvitysten ja tulvariskikartoitusten myötä. Vahinkoarviot on laadittu mm. teollisuuden, vesihuollon ja maatalouden osalta sekä arvioitu yleisellä tasolla tulvien ja kuivuuden vaikutusta mm. virkistyskäyttöön ja matkailuun. Saimaan tulvakartat on

13.3.2024

päivitetty teollisuuden ja vesihuollon riskikohteiden osalta sekä huomioiden uudet valtakunnalliset maanpinnan korkeusaineistot sekä rakennus- ja huoneistorekisterin päivitykset. Kymijoen vesistöalueelta Puulan, Ryökäsvesi-Liekuneen, Vahvajärven, Iso-Sämpin ja Sämpin alueelta on laadittu tulvakartat.

Saimaalla järjestettiin alueen keskeisten toimijoiden yhteinen Saimaa23 tulva- ja patovalmiusharjoitus syksyllä 2023. Harjoituksessa saatiin uutta tietoa alueen riskeistä sekä harjoiteltiin viranomaisten yhteistoimintaa poikkeuksellisessa tulvatilanteessa. Harjoituksesta saatuja kokemuksia on huomioitu alustavan arvioinnin tarkistuksessa.

Etelä-Savon vesistöalueiden tulvariskeistä ei ole sellaista uutta tietoa, joiden perusteella olisi syytä esittää muutoksia merkittävien tulvariskialueiden nimeämiseen.

Vuoden 2018 jälkeen tapahtuneet tulvat

Edellisen arvioinnin jälkeen Etelä-Savon ELY-keskuksen on havaittu tavanomaista suurempia tulvia useampina keväinä. Tulvien suuruus on vastannut keskimäärin noin kerran 5–10 vuodessa toistuvan tulvan suuruutta. Vuoden 2018 kevättulva oli paikoin koko 2000-luvun korkein. Tulvat nousivat piholle ja metsiin ja mahdollisesti kastelivat alimpia rantarakenteita. Tulvista ei kuitenkaan aiheutunut laaja-alaista tai yleiseltä kannalta katsoen merkittävää vahinkoa.

Saimaan vedenpinta on noussut normaalivyöhykkeen ylärajan yläpuolelle keväällä 2020, talvella 2020–2021, keväällä 2022 sekä syksyllä 2023. Tulvia alennettiin Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännön mukaisilla lisäjuoksutuksilla, eikä Saimaan vedenkorkeudesta aiheutunut yleiseltä kannalta katsoen merkittäviä tulvavahinkoja.

Hyydettä on esiintynyt vuoden 2018 jälkeen Etelä-Savossa alueen tavanomaisissa hyydekohteissa. Riskiä aiheuttaneita hyydepatoja on purettu pelastuslaitoksen toimesta Rantasalmen Kohisevanjoesta.

Etelä-Savon vesistöalueilla ei ole esiintynyt vuoden 2018 jälkeen sellaisia tulvatilanteita, joiden perusteella olisi syytä esittää muutoksia merkittävien tulvariskialueiden nimeämiseen tai rajaukseen.

Maankäytössä tapahtuneet tai odotettavissa olevat oleelliset muutokset

Etelä-Savon maankäytössä ei ole tapahtunut vuoden 2018 jälkeen sellaista oleellista kehitystä, joka olisi muuttanut aiemmin tehtyjä arvioita. Maankäytössä ei ole myöskään lähitulevaisuudessa tapahtumassa sellaisia oleellisia muutoksia, jotka edellyttäisivät muutoksia nykyisiin vuonna 2018 hyväksytyihin merkittäviin tulvariskialueisiin.

Ilmastonmuutoksen vaikutusarvioinnin oleelliset muutokset

Ilmastonmuutoksen vaikutusten arvioinnissa ei ole tapahtunut vuoden 2018 jälkeen oleellisia muutoksia Etelä-Savon alueella. Etelä-Savon ELY-keskus on yhdessä Suomen ympäristökeskuksen kanssa tehnyt ilmastonmuutostarkasteluja Mäntyharjun reitille. Selvityksissä ja ilmastonmuutokseen liittyvissä muissa tutkimuksissa ei ole tullut esiin sellaisia uusia tietoja tai tuloksia, jotka edellyttäisivät muutoksia nykyisiin vuonna 2018 hyväksytyihin merkittäviin tulvariskialueisiin.

Vesienhoidon yhteensovittaminen

Alustavan arvioinnin raportteihin on lisätty luku, jossa tuodaan esille ko. vesistöalueen vesistöjen tilaluokitus ja vesienhoidon tavoitteet vesien tilan parantamiseen. Vuoksen ja Kymijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmissa (2022) ei esitetä sellaisia toimenpiteitä, joilla olisi vaikutusta Etelä-Savon tulvariskeihin. Vesienhoidon yhteensovittamiseen liittyen ei esitetä muutoksia vuonna 2018 hyväksytyihin merkittäviin tulvariskialueisiin.

13.3.2024

Tulvariskien hallinnan tavoitteet ja toimenpiteet

Etelä-Savon alueella ei ole tunnistettu merkittäviä tulvariskialueita eikä tähän esitetä muutoksia tarkentuneen tietopohjan perusteella. Tulvariskien hallinnan tavoitteisiin ja toimenpiteisiin ei esitetä muutoksia edelliseen kauteen verrattuna.

Muut tulvariskialueiden nimeämiseen vaikuttavat seikat

Vuoden 2018 jälkeen ei ole tullut esiin sellaisia muita seikkoja, jotka aiheuttaisivat muutoksia tulvariskialueiden nimeämisen perusteisiin.

Merkittävät tulvariskialueet

Merkittävän tulvariskialueen nimeämisessä otetaan huomioon tulvan todennäköisyys ja siitä aiheutuvat vahingolliset seuraukset sekä alueelliset ja paikalliset olosuhteet. Seurausten merkittävyyttä arvioidaan yleiseltä kannalta.

Arvioinnissa tarkastellaan seuraavia tulvan vahingollisia seurauksia:

- vahingollinen seuraus ihmisten terveydelle tai turvallisuudelle;
- välttämättömyyspalvelun kuten vesihuollon, energihuollon, tietoliikenteen, tieliikenteen tai muun vastaavan toiminnan pitkäaikainen keskeytyminen;
- yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja turvaavan taloudellisen toiminnan pitkäaikainen keskeytyminen;
- pitkäkestoinen tai laaja-alainen vahingollinen seuraus ympäristölle; tai
- korjaamaton vahingollinen seuraus kulttuuriperinnölle.

Maa- ja metsätalousministeriön nimittämä valtakunnallinen tulvariskien hallinnan koordinaatioyhtymä on linjannut merkittävän tulvariskialueen kriteerit muistiossaan 22.12.2010. Näitä ovat mm:

- enemmän kuin 500–1000 vakituista asukasta harvinaisen tulvan¹ peittämällä asuinalueella,
- useita terveydenhuoltorakennuksia tai huoltolaitosrakennuksia, joissa on useita pysyviä vuodepaikkoja sekä lasten päiväkotia harvinaisen tulva peittämällä alueella,
- alueen kannalta merkittävää asukasmäärää palveleva vedenotto harvinaisen tulvan peittämällä alueella,
- jätevedenpuhdistamon toiminnan häiriintyminen terveyttä uhkaavalla tavalla,
- merkittävä voimalaitos tai useita sähköasemia harvinaisen tulvan peittämällä alueella,
- useita maanteitä, katuja, rautatieosuuksia tai vesiliikennereittejä katkeaa harvinaisella tulvalla

ELY-keskus on tulvariskien alustavassa arvioinnissa tunnistanut, että Saimaan harvinaisen vesistötulvan arvioidaan aiheuttavan suuria vahingollisia seurauksia, jotka esiintyvät hyvin laajalla alueella. Etelä-Savossa erityisesti Savonlinnan keskustassa ympäristöineen aiheutuu vahingollisia seurauksia. Kokonaistarkastelussa on päädytty siihen, että Etelä-Savon vesistöalueilla edellä kuvatut merkittävän tulvariskialueen kriteerit eivät täyty, eikä alueelle ehdoteta nimettäväksi merkittäviä tulvariskialueita. Tulvariskien merkittävyyttä arvioitaessa on huomioitu erityisesti se, että Saimaan alueen tulville tyypillinen vaihteellinen ja hidas kehittyminen pienentää osaltaan erityisesti terveyteen ja turvallisuuteen kohdistuvia välittömiä riskejä.

Etelä-Savon ELY-keskus ei ehdota nimettäväksi edellä mainituilla perusteilla toimialueensa vesistöalueilta merkittäviä tulvariskialueita.

Muutokset ehdotuksessa merkittäviksi tulvariskialueiksi

Etelä-Savon ELY-keskus ei esitä muutoksia vuonna 2018 tehtyyn päätökseen, jossa Etelä-Savon maakunnan alueelle ei nimetty merkittäviä tulvariskialueita.

Muut tulvariskialueet

Etelä-Savon ELY-keskus on tulvariskien alustavassa arvioinnissa tunnistanut alueen, jolle vesistötulvasta ei arvioida aiheutuvan edellä mainittuja yleiseltä kannalta katsoen vahingollisia seurauksia, mutta jossa tarkistetun alustavan arvioinnin perusteella olisi tarvetta tulvariskien hallintaa koskevan selvitys- ja suunnittelutyön jatkamiselle. Alueella on vakituista asutusta, jolle voi aiheutua haittaa poikkeuksellisesta tulvatilanteesta rakennusten kastumisen, saarroksiin jäämisen ja jätevesiverkoston toiminnan häiriintymisen vuoksi. Harvinaisen tulvan peittämällä alueella sijaitsee kulttuuriperinnölle arvokas kohde.

Taulukko 1. Muut tulvariskialueet Etelä-Savon ELY-keskuksen alueella.

Vesistö	Muu tulvariskialue	Perusteet ehdotukselle
Vuoksi	Savonlinnan keskusta ympäristöineen	<ul style="list-style-type: none">• asutusta ja teollisuutta harvinaisen tulvan peittämällä alueella• tie- ja katuyhteyksien katkeaminen harvinaisella tulvalla• vahingollinen seuraus kulttuuriperinnölle• jätevedenpuhdistamon ja -verkoston toiminnan häiriintyminen ja ympäristön pilaantuminen

ELY-keskus huolehtii tarpeen mukaan muusta suunnittelusta tulvariskien estämiseksi ja vähentämiseksi Savonlinnan alueella tarkastellen kokonaisuutena koko Saimaan aluetta Etelä-Savossa.

Muutokset muissa tulvariskialueissa

Mikkelin keskusta-alue ympäristöineen on jätetty pois muista tulvariskialueista. Päivittyneen tietopohjan perusteella vahinkojen ei arvioida olevan nousevan suuremmaksi kuin yleisesti Saimaan rannalla olevissa muissa taajamissa harvinaisellakaan tulvalla. ELY-keskus huolehtii kuitenkin jatkossakin Mikkelin tulvariskien estämisestä ja vähentämisestä osana koko Saimaan alueella tehtävää tulvariskien hallintaa.

Asiaa koskevat säädökset

Laki tulvariskien hallinnasta (620/2010), erityisesti 7, 8, 17 ja 20 §

Valtioneuvoston asetus tulvariskien hallinnasta (659/2010), erityisesti 1, 7 ja 8 §

Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005), erityisesti 8 §

Säädökset ovat ladattavissa osoitteesta www.finlex.fi.

Euroopan Parlamentin ja Neuvoston direktiivi 2007/60/EY tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta

Liitteet

Liite1. Kartta tarkastelualueesta (Etelä-Savo) sisältäen vesienhoitoalueet ja valuma-alueet

Liite 1. Kartta tarkastelualueesta (Etelä-Savo) sisältäen vesienhoitoalueet ja valuma-alueet

